

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalához intézendők.

Egyes szám árak: 4

NAGYVÁRAD, július 1.

A parlamentarizmus betegsége.

Az a rémes küzdelem, melyet Brüsszel utcáin és parlamentjében oly nagy elkeseredettséggel vívnak a harcoló felek, nagyon sok szempontból érdekes és bár tőlünk messze fekvő országban folyik, érdemes a megfigyelésre.

Más alkalommal kifejtettük már e harcnak alapokat, egyúttal legfőbb érdekességét és jellemző vonását, mely abban áll, hogy az országnak rendkívüli módon kifejtett gyáripára előidézte s nagyra növelte a társadalmi bajokat. E bajok orvoslására, miután az előbbi rendszerek — különösen pedig az osztály-érdekeket istápoló s a merkantilizmus szolgálatába szegődő liberalizmus — gyengének bizonyultak, két egymással ellentétes irányú rendszer vállalkozott, t. i. a katholicizmus elveire alapított gazdasági rendszer (keresztény szocializmus), mely védi a gyengét az erősebb ellen a szeretet és az emberi méltóság alapján, de a társadalmi rend keretei között és a szocialdemokraczia, mely atheizmust, hitetlenséget hirdet s a modern társadalmi rend felforgatására tör. Érdekes tehát a belgiumi küzdelem, mert itt indul meg e két főirány közt a nagy háború, mely igazában csak a jövő században fog megvívni.

De a politikus is talál érdekes momentumot a belgiumi forrongásban. E forrongásra ugyanis ürügyet a parlamentarizmus betegsége szolgáltatott.

Századunk az alkotmányosság formájának a rendi képviselő helyett a parlamentarizmust állította. A nagy francia forradalom óta ezért küzdöttek a művelt Európa népei. 1848, illetve 1867. óta a mi nemzetünk is bírja ezt a formát, melyet az alkotmányos élet ideáljának tekintettek mindenfelé.

Az utóbbi évtizedek azonban nálunk is és Európaszerte mindenütt azt a meggyőződést érlelték meg, hogy a mostani parlamentarizmus éppen nem ideál, hanem nagyon is sok nyavalyája, betegsége van, sőt egyesek már éppen azt állítják róla, hogy csödbe jutott, végvonaglásban szenved.

A rendi alkotmánynál éppen jobb, mert más néposztályoknak is engedélyesülési teret s így ezeknek s ezek érdekeinek a képviseltetésére is enged módot; — de... csakis módot. Már maga a választói jog elnyerése olyan feltételekhez van kötve, hogy százezrek és milliók nem bírhatják és akik bírják, azoknak nagy része szabadon nem gyakorolhatja. Ennek következménye, hogy csak vagyonos vagy hatalomban lévő emberek juthatnak be a parlamentbe, kik aztán ott nem a nép, nem is választói érdekeit, nem is (legalább jórészt) a közérdeket képviselik, hanem magán- és osztály- vagy klikk érdekeket. Így történt azután, hogy a parlamentek (nemcsak Magyarországon, hanem másutt is) a plutokraczia, a nagy tőke szolgálatába állottak, — a nép igazi érdekeivel pedig csak néha napján, akkor is édes keveset törődtek.

E baj orvoslására egyesek a kamara rendszert ajánlották, t. i. hogy minden osztály, p. gazdák, kereskedők, ügyvédek, orvosok, hivatalnokok stb. külön választásnak képviselőket. De megvalósítva eddig még sehol sem lett.

A szocialisták az általános választói jogot és a titkos szavazást sürgették. Meg is próbálták több helyen. Belgiumban a liberálisok voltak akkor kormányon, kik makacsul ellenszegültek e törekvésnek. Eredménye a liberalizmus bukása lett. A katolikus kormány nem félt tőle, behozta azt, de olyan formán, hogy a nagy városok nem képeznek külön kerületeket, hanem meg van állapítva, hogy p. Antwerpen 10, Charleroi 6, Brüsszel 18 képviselőt küld s amelyik párt ott többségben van, azé minden mandátum.

Ennek az a fonákja van, hogy a kisebbség soha sincsen képviselve. Ha van pl. egy nagyvárosban 80.000 szavazatjuk a szocialistáknak, 76.000 a klerikálisoknak vagy liberálisoknak, ez utóbbiak soha mandátumhoz nem juthatnak.

Ezt akarja megszüntetni a mostani kormány javaslatával, melynek értelmében a szavazatok arányában oszlanak meg a mandátumok. P. az előbbi esetben 18 mandátum közül 10 lesz a szocialistáké, 8 a kisebbségé.

Ez kétségkívül igazságosabb lenne, de egyúttal azzal a következménnyel járna, hogy a szocialisták és liberálisok még kevesebb mandátumot kapnának s ezért a nagy harc és háború, melyben a liberálisok kezét fognak régi heves ellen-ségeikkel, a szocialistákkal.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csipkerózsa férjhez megy.

Írta: Hantke Emil.

Gyönyörű szép nyári este van.

A hold mélabusan terjeszti szét fényét az egész vidéken. A szellő köröskörül hordozza a mezei virágok bódító illatát.

A fényes kivilágott termekből zene hallatszik s közbe-közbe elfojtott zsi-bongás...

Csendháborító vigalom itt, ahol a tücskök cziripelésén, a madarak éneklésén, a szellő halk susogásán kívül semmi mást nem lehet hallani.

Igen. Verebely Boldizsár földbirtokos nagyobbik lányát Lenkét, férjhez adta Kereszthury Árpád szolgabírónak. Azért van a nagy dinomdánom és még nagyobb heje-huja. Az egész környék hivatalos a menyegzőre.

Csak a kastély vén kertje esendes.

Utjain lopva suhan keresztül az esti fuvalom s megingatja vele a virágok apró fejét, amelyekből félénken lebbennek ki az oda elhúzódott kis bogarak. A hold mystikusan világítja meg az anélkül is kísérteties félhomályt és csak itt-ott csillan fel, mint egy kis villanylámpa a bokrok tövében mozgó szt. János bogár.

A kastély teraszának üveges ajtaján li-sugárzó fény megvilágítja a fűt, amelynek végében a vadszőlőkkel befuttatott lugas van. Körülötte rózsabokrok vannak s bámészkodva

ingatták fejüket, hogy mit jelentsen ez az éji nyugalmukat megzavaró világosság; a csipkerózsa ijedten fut feljebb a lugas oldalára. Neki is szokatlan ez nagyon. A vad szőlő békésen enged helyet fehérvirágu barátjának és kacskaringós indájával barátságosan átöleli.

Szomoruaik ma mindnyájan.

A vanília sötét kék ernyőjét lelógatja, a rezeda lankadt és nem képes szagával betölteni a környéket, petonia tarka kelyhének széle fonnyadtan csüng, a rózsák ég felé nyújtják koronáikat s bimbójukat bánatosan takarják el leveleikkel, a violák, mályvák, árvácskák mind, mind oly lankadtak, oly szomoruaik. Pedig az egész kastély mulat.

Kis gondozójuk, aki ápolgatja, este-reggel megöptözi őket, ma nem gondolt velük. Nővérének lakodalmán ő is el volt foglalva. Azért oly szomoruaik a virágok.

... A cigány rákezdi odafenn a szép lassut s látni lehet az ablakon keresztül a lebbenő párokat.

Ki lehet az, aki midőn mindenki mulat, nem találja jól magát? midőn mindenki szórakozik, a magányt keresi?

A kis Csipkerózsa.

A kisebb leánya Verebelynek, a körülbelül 16 éves Annuska. A kellem, báj és kedvesség mindenkit megragadó szépséggel sugárzik le egész külsejéről. Mindenki iránt egyformán elő-zékeny s mindenkinek egyaránt kedves és szeretett Csipkerózsa. Jólehet öltözete igen egyszerű volt, ami még inkább szeretetreméltóvá

tette, de mivel a csipkék iránt rendkívül előszeretettel tanusított, elnevezték Csipkerózsának.

S a kis Csipkerózsa most szomorú? De hát miért?

Apja, ki a régi patriarchális öregek szokása szerint nem tűrt ellenmondást, Lenke eljegyzési ünnepélyén kijelentette, hogy nem-sokára Annuskát is elfogja jegyezni Tihanyi Barna, a szomszéd földesur fia.

S Annuska, mint mindenbe, úgy most is beleegyezett apja kívánságába s elhatározták, hogy mire a kis Csipkerózsa 17 éves lesz, meg lesz az eljegyzési ünnepély is.

A kis Annuska mindenbe, amit apja akar és jónak lát beleegyezett, belenyugodott ebbe is. Belenyugodott... mert ismeretlen volt előtte a szerelem.

Előtte a szerelem abból áll, hogy a lány elkerül az apai háztól és egy férfié lesz, kit szeretnie kell. Hisz ugy is mindenkit egyformán szeretett, miért ne szeretné Tihanyi Barnabást is?

És most Lenke lakodalmán megváltoztak nézetei a házasságot illetően s a kis tapasztalatlan Csipkerózsa egy kellemes tapasztalattal lett gazdagabb.

A menyegzői ünnepélyre megjelent Latzko Béla is, ki akkor kezdte meg a szigorlatot.

Nagyon természetes Annuska őt is szívesen fogadta, sőt tán...

A kis Csipkerózsa némileg meg változott. Latzko irányában előzékenyebb, szeretetremélőbb és kedvesebb volt, mint a többi vendégekkel

Pilátus és Heródes jóbarátok lettek, mikor az igazság üldözéséről volt szó. Ez történik most is Belgiumban.

Püspök választások megerősítése.

A hivatalos lapnak a tegnapi száma közli a két királyi kéziratot, mely *Goldis* Józsefnek gör. kel. román püspökké és *Sevics* Mitrofiának gör. kel. szerb. püspökké megválasztását megerősíti. A legfelsőbb kéziratok így hangzanak:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztése folytán *Goldis* József gör. kel. román archimandritának és püspöki helynöknek az aradi gör. kel. román egyházmegyei zsinat által az aradi gör. kel. román egyházmegye püspökévé megválasztását ezen megerősítem.

Kelt Schönbrunnban, 1899. június hó 22.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztése folytán *Sevics* Mitrofián görög keleti szerb archimandritának és a krusedoli zárda főnökének a karlóczyi görög keleti szerb püspökké történt megválasztását ezennel jóváhagyom.

Kelt Schönbrunnban, 1899. június hó 23.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

Az új püspökök hír szerint az esküt még e hét folyamán leteszik, ami után rövid idő alatt megtörténik a felszentelés és a beiktatás is.

Csongrád tisztujtása.

Csongrádon tegnap tartották meg a tisztujtást, mely a 48-as párt győzelmével végződött. Az összes állásokat egy jegyző kivételével a 48-as párt embereivel töltötték be. Főbíró lett *Ludrovai Tóth István* mérnök, a 48-as párt elnöke, a kit kétezer választó egyhangulag megválasztott. A választás reggeltől délután 5 óráig tartott hatvan csendőr fedezetével. A választásnak érdekes előzménye van. *Ludrovai Tóth István* ma táviratozott *Ugron Gábornak*, hogy a csendőrök akadályozzák a szabad választást és sürgős intézkedést kért. *Ugron* azt telegrafálta vissza, hogy beszélt a miniszterelnökkel, a ki

kijelentette, hogy a választás folyamába nem avatkozhatik be, de minden visszaélést szigorúan meg fog torolni.

A revízió meg kell lennie.

A berlini *Germania* június 28-iki száma első helyen érdekes budapesti levelet közöl a magyar egyházpolitikai törvényeknek eddig észlelhető hatásáról. A cikk felsorolja az igazságügyminiszter ismeretes jelentéséből a válópörök rohamos emelkedését bizonyító számadatokat s e konklúzióra jut: »A revízió is egyike azoknak az utaknak, a melyek Magyarország közéletének meggyógyulásához vezetnek és nagyon természetes, hogy az a párt, amely ez időszert egymaga halad ezen az uton, a felsorolt statisztikai adatok segítségével nemcsak igazolva látja a revízióra irányuló törekvéseinek helyességét, hanem erőt is merít ezekből az adatokból arra, hogy egy hajszálnival se térjen le utjáról. Ez az út célhoz fog vezetni, kell, hogy oda vezessen, bármennyire is ágaskodik ellene a mai liberalizmus. Annyi bizonyos: Magyarországon a kötelező polgári házasság következményei az mutatják, hogy nemcsak az egyháznak, hanem az államnak is követelnie kell az egyházpolitikai törvények revízióját.«

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, július 1.

Ferczel Dezső az ülés megnyitása után bejelenti, hogy *Rátkay László*, a ki tudvalevőleg lemondott az összeférhetlenségi bizottságban viselt tagságáról, ezt a lemondást visszavonta.

Szell Kálmán miniszterelnök törvényjavaslatot nyújt be a *csendőrkaszárnnyák* építéséről, *Lukács László* pénzügyminiszter pedig a kisebb adóttétel alá eső szeszcontingens felosztásáról nyújt be törvényjavaslatot.

Az interpellációs könyvben *Lukács Gyula* interpellációja van bejelentve ama híres, nevezetes *Seper Kajetán* kispesti szerkesztő ügyében.

Következett a napirend. Mindenekelőtt harmadszori olvasásban elfogadták azt a 7 pénzügyi törvényjavaslatot, melyeket a Ház kedden tárgyalta.

Az új italmérési jövedékek.

Azután az állami italmérési jövedékről szóló javaslatot tárgyalta *Neményi* előadása mellett. Általánosságban vita nélkül fogadták el a javaslatot.

A részletes tárgyalásnál *Rátkay László* módosítást adott be, a mely szerint az italmérési engedélyek adásánál előnyben részesüljön az, ki magyarul tud.

Lukács László ellenezte ezt a módosítást és ennél fogva a ház is elvetette, bár *Darányi* földművelésügyi miniszter — valószínűleg tévedésből — mellette szavazott.

Rátkay László benyújtott még egy másik módosítást és javaslatot, azt nevezetesen, hogy azoktól, kik az 1879-ik évi 40-ik törvényzikknek 85. paragrafusára ellen vétve részeg embereknek italt adnak, vonassék meg az italmérési engedély.

Ehez a módosításhoz már *Lukács László* is hozzájárult és a Ház is elfogadta.

A szeszadó.

Azután a szeszadóról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. *Neményi* Ambrus előadói beszéde után a Ház általánosságban vita nélkül fogadta el a javaslatot. A részletknél *Mezei Mór* két ízben is nyújtott be módosítást, a melyeknek az volt a célja, hogy a gyümölcspálinka-készítés ugyanolyan adókedvezményben részesíttessék, mint a konyak.

Ezeket a módosításokat a Ház elfogadta.

Sőradó

Következett a sőradóról szóló törvényjavaslat. *Neményi* előadói beszéde után *Kulmann* János beszélt meglehetősen. Beszédéből azonban egy szót sem lehetett érteni: oly halkán beszélt az öreg ur.

Lukács László pénzügyminiszter röviden reflektált a felszólalásokra és elfogadta a beadott határozati javaslatot. Ezután a Ház elfogadta ezt a törvényjavaslatot, valamint az igazságügyi palota kibővítésének költségéről, a honvéd-menház építéséről, azonkívül a nagy-

szemben. Sőt arcát gyenge pir futotta be, ha *Latzkó Bélával* beszélgetett.

Bensejében egy eddig ismeretlen érzés keletkezett, egy kimondhatatlan vágy foglalt helyet, szívében felébredt a szerelem világa.

Elmélázva, szinte öntudatlanul bolyong a kis utakon. Majd megállt és a magukra hagyott virágokra fordította tekintetét. Eszébe jutott, hogy ma elhanyagolta őket. Sajnálta szegényeket. De szinte jóleső érzés töltötte be keblét, hogy hű barátai is szomorúak most, mikor ő is olyan szomorú.

Egy kis árvácskát le is tépett és oda tűzte keblére.

A két kis árva. Hadd érezze egymást jól. Mély sóhaj száll ki kebléből és akaratlanul ereszkedik le a fürtös virágu akácza alatt levő lóczára.

Halk zörejt üti meg fülét. Oda tekint... és kellemes, meleg érzés járja át idegeit. Akaratlanul is bevárja azt a másikat, ki szintén ide a magányba vágyott.

Előtte állt *Latzkó Béla*.

Szóltalanul tekintenek először egymásra. Benne van ebben a tekintetben minden... érzélem... vágy... akarat... jóleső érzés... és a legideálisabb szerelem.

— Annuska hát itt van a kertben? Igazán egész meglepődtem.

— Tudja *Béla* olyan rosszul éreztem magam. Gondoltam a friss levegő használni fog egy kicsit.

Fenn a terebben szép lassan rá kezd a cigány s a szellő lehozza hozzájuk:

»Szöke kis lány mért vagy olyan szomorú?«

Egymásra tekintenek és egymár pillanatig néma csendben maradnak. Csak a szellő susogása vegyül olykor bele és olyankor jobban hallatszik megint a nóta:

»Fejeden a mennyasszonyi koszoru...«

Megszólal a csalogány is. Csak a csalogány belevegyül ebbe a fenséges harmoniába s mindketőjükben az édes, boldogító érzélem fokozódik. Nem képesek megtörni a csendet. Csak hallgatják, amint hangzik feléjük:

»Koszorudból tépj ki egyet...«

— Igazán *Béla*, oly kellemes ez az este nekem. Mikor az ember így egyedül van. Néma csendben és ábrándozhat sok mindenről.

— Hát nem fél itt egyedül *Annuska*?

— Kivel? Tán magától? Ugyan miért?

Hisz nem bántottam soha senkit. Ha talán nem találja jól magát nálunk én igazán nem tehetek róla, hisz mindent megteszek, csak hogy kedvébe járjak. Ugyis tudom, hogy csak addig fog rám gondolni, míg újra ott nem lesz abban a nagy emberáradatban. Ott majd talál városi lányokat s azokkal jobban eltölti az idejét.

— Ugyan édes *Annuska*, hogy mondhat ilyet? Kivált most, távol a nagy világ zakatolásától egy csendes kis sziget kellemes magányában, felfedeztem azt a lényt, akié szívem minden dobbanása...

Tekintete *Annuska* mélabus arcára esett.

— Igen, még most így beszél, de kerüljön csak megint el, akkor tudom...

— Tehát nem akar nekem hinni *Annuska*?

— Én? ... Magának?

— Nekem. Mer! csak a szerény tettetés képes azt tenni, amit maga tesz velem drága *Annuska*... Hisz észreveheti minden mozdulatomból, lázas beszédemből, hogy feltaláltam azt a leányt, aki képes nekem a földi boldogság eme egyedüli egészét osztályrészüli nyújtani... Ért engem *Annuska*?

Felelet helyet elmerengve hosszan nézett rá *Bélára*. Benne volt e tekintetében a legőszintebb válasz.

Béla az örömtől öntudatlanul is megragadta *Annuska* kezét s ajkaihoz vonta. *Annuska* nem birt szabadkozni. Mintegy lebilincselve érezte magát, amint *Béla* ajkai kezét érintették. Egy lángfolyam futott rajta keresztül, mely fokozódott, mikor a zene hangja megszólalt:

»Téptd ki a kék nefelejcsét...«

— Édes *Annuska*! Most már kitéárom magam előtt egész valómat. Én szeretek... Ez a szerelem nekem vagy üdvöm, vagy boldogtalanságom. Én szeretem magam!... Ne vessen ki, vagy hagyjon itten!... Nem teszi? Tehát lehet-e remélnem, amit még gondolatban se mertem el hinni? *Annuska* szóljon, csak egy szót. Hogy vagy jobban vagy rosszabbul érzem magamat...

Tovább nem tudta folytatni. *Annuska* szemében két könnyesep rezgett s lassankint leperget arcán... A cigány pedig huzta tovább:

»Ugy menj el az esküvődre...«

tapolcsány — bocsány — trencsényi, továbbá a kovácsháza — csabai és a pancsova — petrovo-szellői helyi érdekű vasutakról szóló törvényjavaslatokat vita nélkül szavazták meg.

A napirend megállapítása következett. Az elnök ajánlotta, hogy hétfőn tíz órakor a bankszabadalom meghosszabbításáról és a valuta szabályozásáról szóló törvényjavaslatokat tárgyalja a Ház, egyben bejelentette, hogy a miniszterek hétfőn interpellációkra fognak válaszolni.

Seper Kajetán ügye.

Az ülés végén Lukács Gyula a következő interpellációt intézte a belügyminiszterhez:

Seper Kajetán, kispesti lakost a községből kiutasították, majd illetőségi helyére toloncolták és pedig a község némely előljárójának véleménye szerint azért: mert maga és családja feuntartását nem látták biztosítottak s mert hírlapírói működését kifogásolták, a község lakosainak véleménye szerint pedig azért: mert Seper hírlapírói működése a község előljárói egy részének kényelmetlen volt.

Ez ügyben a következő kérdést vagyok bátor a belügyminiszter urhoz intézni:

1. Tett-e Seper a közbiztonság vagy a közérkölcsek ellen oly kihágást, mely a vele szemben elkövetett embertelen eljárást igazolja?

2. Ha nem tett, mit szándékozik a belügyminiszter ur tenni azon közigazgatási közegekkel, kik egyéni gyűlölködésből a felsőbb hatóságokat félrevezették s az egyéni szabadságon ily súlyos sérelmet ejtettek.

Ezzel a mai ülés 2 óra előtt véget ért.

Erzsébet főhercegnőről.

Az angol könyvpiacra érdekes könyv jelent meg, melynek egyik fejezete Erzsébet főhercegnőről, a trónörökös árvjáról szól.

Evekkor ezelőtt — így olvassuk az említett könyvben — különös összeesküvés történt egy drezdai leánynevelő-intézetben, melynek számos ausztriai növendéke is volt.

A leánykák minden hónapban nagy dobozszámra kapták a cukrot hazulról, de néhányan mértéktelenül éltek vele és veszedelmes megbetegedtek. Madame F., az igazgató, amikor kiderült, hogy a cukor volt az oka a betegségnek, szigorúan megtiltotta, hogy a szü-

lők ezentul hasonló küldeményekkel kedveskedjenek a gyermekeiknek. Az igazgató össze-gyűjtötte az összes növendékeket egy terembe és ünnepélyesen tudtukra adta a tilalmat. A leánykák között nagy forrongást okozott ez a kijelentés; látszólag beleegyeztek ugyan a tilalomba, de valamennyien titkos tervekkel forraltak az agyukban az igazgató kijátszására. Ez azonban nem volt olyan könnyű, mint gondolták; azontul csakugyan nem juthatott be egy szem cukor sem az intézetbe. A kis gourmandok természetesen napról-napra türelmetlenebbek lettek s végre elhatározták, hogy összeesküvést szőnek az igazgató ellen. Az osztrák leányok indították meg a mozgalmat. Titkon összegyűltek egy tanteremben s tanácskozni kezdtek arról a kérdéssel: mi módon lehetne kijátszani, vagy megsemmisíteni a cukor tilalmat. Egyszerre felugrott a szószekekre egy eleven arcú leányka és így szólott forradalmi tüzzel:

— Gyermekek, rettenetes bosszút kell állnunk! Nem tűrhetjük el ezt az igazságtalanságot, nem engedjük meg, hogy egyetlen élvezetünkől is megfossszanak bennünket. A madame, tudjátok, osztrák alattvaló s ennél fogva engedelmeskedni tartozik uralkodó családjának. Hallgassatok rám? A kis Erzsébet főhercegnőhöz fogunk fordulni segítségért s megkérjük őt, hogy semmisítse meg a madame rettenetes rendeletét.

A leánykák azonnal elfogadták az indítványt s meg is szerkesztették nyomban a következő levelet:

»Kedves Erzsébet főhercegnő!

Mi nagyon szeretjük önt és az ön nagypapáját. Itt vagyunk ebben a drezdai intézetben s nem is volt eddig semmi panaszunk — most azonban valami rettenetes dolog történt velünk. A madame megtiltotta, hogy szüleink édességeket küldjenek nekünk, pedig ezelőtt minden hónapban kaptunk egy-egy doboz cukrot. Most már vége ennek az örömeinknek! Oh, kedves főhercegnő, kérje meg kedves nagypapáját, hogy azonnal semmisítse meg a madame rendeletét. Kedves kis főhercegnő, csókoljuk a kezét mindnyájan. Adja át üdvözlötünket kedves nagypapájának és nagymamájának. Maradunk igaz és szerető honfitársnői: —

Ezt a levelet valamennyien aláírták, azután borítékba tették és a következőleg czimezték meg: »A kis Erzsébet főhercegnőnek, nagypapája, az osztrák császár leveleivel.«

Egy hét múlva madama F. nagy bánulatára egy óriási doboz érkezett az intézetbe. Ez volt ráirva: »Az F.-intézet növendékeinek Drezdában.« Tetejét az uralkodóház címere ékesítette.

Az igazgató azonnal összehívta az összes növendékeket s felbontotta előtük a dobozt. Még jobban bámult ezután, — mert a doboz telistele volt cukorral. Volt benne egy czédula és egy levél. A czédulán következő ajánlás volt: »Erzsébet főhercegnő — az ő kedves kis honfitársnőinek.« A levelet a főhercegnő udvarhölgye írta madam F.-nek. Elmondta benne, hogy a kis főhercegnőt nagyon meghatótta a növendékek levele és addig kérte nagypapáját és nagymamáját, amíg beleegyeztek, hogy küldhessen valami édességet kis honfitársnőinek.

A leánykák természetesen nagy örömmel fogták körül az óriási dobozt, melynek tartalmát azután kiosztotta közöttük az igazgató. Viszonzásul szép kézimunkát küldtek a leánykák Erzsébet főhercegnőnek.

Ötven év a tanítói pályán.

Tüneményes szép időt élt akkor a magyar nemzet; tüneményes nagyfiat támadtak, akik szabadságuk árára, életüknek árán megmentették hazájuk életét, megoltalmazták hazájuk szent szabadságát. Egyrészt a csatamezőre ment s itt kiomló piros vérével pecsételte meg a drága frigyét, melyet a szabadság istenasszonyával kötött Magyarország védelmére, a magyar haza szabadságának megóvásáért. Más részük egy más táborba a szellemi harcosok sorába lépett és itt igyekezett ápolni, fejleszteni és megerősíteni a tétovázó lelkekben azt a hitet, a melynek a győzelméért vértanu halált szenvedtek azok. S hogy nem hiába való munkát végzett egyik sem, annak élő példája a későbbi Magyarország, a mai jelen.

Azután letűnt a tüneményes korszak a maga tüneményes embereivel együtt, a kiknek egy része ott maradt a harcban, másik része pedig most lép vissza a térről, melyen oly sokáig, oly dicsően küzdött; helyet engedve egy új generációnak, a nehéz munka, a fárasztó harc folytatására. De az új kor embereinek könnyű a haladás, mert működésük terét, haladásuk útját bevilágítja annak a nagy időnek maig is magasan tündöklő bibor-hajnala.

Ennek a régi gárdának, egy régi tagja lépett most vissza a harcmezőre, melyen egy hosszú félszázad óta harcolt.

Makay Vincze községi polgári iskolai tanár lépett ötven évi szolgálat után nyugalomba.

Abban a fényesen ragyogó 49-ik esztendőben, október elsején kezdte meg működését Pesten, a belvárosi iskolában Frey József főtanító vezetése alatt. A csatamezőre nem mehe-

— Kedves Béla! Mi most boldognak hiszünk magunkat, pedig az ellenkezője fog bekövetkezni. Maga szeret engem, és nekem nem szabad magát szeretni...

— Nem szabad? Hisz ha olyan érzelmmel viseltetik, mint ahogy én, ki tiltja meg akkor?

— A papa.

— Nem értem Annuska!

— Pedig nagyon egyszerű. Mert ha 17 éves leszek, el fog jegyezni Tihanyi Barna s nekem őt kell majd szeretnem.

— De ha most sem szereti, akkor még a papája sem kényszerítheti magát.

— Én nem szeretem, de ha a papa mond valamit, akkor nekem engedelmeskedni kell.

— De ilyen esetben nem kényszerítheti a papa. Mert ha tudná, hogy Tihanyit nem szereti, akkor elállna szándékától. Ilyen esetben a szív beszél. A szív szavára meg kell hajolni a papa akaratának is.

— Hát mindenütt így van ez?

— Igen... mindenütt... Én szeretem magát szívem utolsó dobbanásáig.

Annuska szemeit Bélára szegezve gondolkodott. A cigány pedig huzta az utolsó sorát a dalnak:

»Én pedig a temetőbe
Siromba.«

— Ha az igaz, hogy nem lesz hiba, hogy én... Nem, nem. Én csak magát, egyedül magát szeretem s önkéntelenül Béla keblére bo-

rult. Majd feleszmélve így szólott... Bocsássa meg amit tettem, de olyan gyenge vagyok, hogy nem bírok magamnak parancsolni. Lássá én magát szeretem. Szerettem mindjárt attól a percztől kezdve, amikor megáttam. Most belátom, hogy apa nem kényszeríthet senkihez, ahoz megyek, akihez szívem vonz. Ért engem Béla? Fogadjuk meg itt az Isten szabad ege alatt, hogy egymásé leszünk és egymást sohse hagyjuk el. Kössünk szent frigyét, amelynek megszegőjét, az Isten bölcs hatalmának büntetése fogja sújtani,

— Annuskám! kiáltott fel magán kívül Latzko s térdre borulván előtte kezeit csókjával fűrésztötte. Angyal nem lehet jobb náladnál. Ime itt az Isten színe előtt ígérem, hogy hű leszek hozzád, mint madár a párjához, mint harmat a virághoz és szeretni foglak halálomig. Majd mint egy beteg, ki lázban van ugrott fel s karjaiba zárván Annuskát, megcsókolta.

— Béla az Istenért! kiáltott fel Annuska.

— Drága Annuskám ne haragudjon. Olyan szent frigyét, mint a milyent mi kötöttünk, semmi más nem erősíthet meg úgy mint e szerelmi pecsét.

— Es most menjünk Annuskám, mert fel-tűnhet távol maradásunk szót Béla, — letépvén egy fehér Margit virágot. — Vegye tőlem ez egyszerű zálogot. Nincs semmi értéke, de van szép jelentése: »Szeretlek igazán s hű leszek hozzád halálomig.«

Rengeteg nép tolong a templom bejáratánál.

Persze, hogy nem hiányoznak azok a jó falusi nénikék sem, a kik minden alkalomkor tudnak olyasvalamit, a miről csak nekik van tudomásuk, s fontoskodó arccal mondják el másnak is. Hát még most, mikor a földesur leányának van az esküvője.

Verebély Anna és Tihanyi Barnabás esküdnek mindjárt örök hűséget egymásnak.

— Meglátja szomszéd asszony, hogy az új pár nem fog boldog lenni!

— Nem-e? Meghiszem azt. Aszondom én, hogy két hétig se lesznek ezek együtt. Elhagyják egymást. Hiszen...

— De hát miért ment hozzá a leány. Mikor azt mondják, hogy egy fiskális kedvese van neki Pesten. Emlékezzenek rá...

— Hiszen az apja kényszerítette. Azt csak én tudom, mennyit sirt szegény kisasszony. Váltig mondta az apjának, hogy ő nem megy hozzá. De hát ősmerek az öreg Verebélyt.

— Igen bizony, — szólott bele a kisbíró is. — Az öreg ur fortélyos ember. Tudja ő, hogy majd megszoknak együtt. Aztán meg a vőlegény apjának a birtoka ott van a tésur földje mellett. Azért kellett, hogy a fiatalok egyívő legyenek, hogy a földek is összetartozzanak.

— Bolond kend Mihály! Azt hiszi, hogy a kisasszony is csak olyan vászonnép, mint a kend felesége? A nyakam teszem rá, hogy két hónapig se lesznek együtt.

— Akkor majd meglátják, hogy az öreg

tett, mert akkor is, midőn Pestet bombázták s a városból mindenki kiköltözött, ő élet-halál közt betegen feküdt egy belvárosi ház II. emeleti szobájában.

Mikor aztán a harcok vége volt s az ágyuk és fegyverek dörgésének megszüntével a magyar nemzet élete is szűnőfélben volt, hogy annál vehemensebb erővel támadjon életre újra, a kétségbeesés sorvasztó szele, mely oly sokaknak bénította meg tetterejét, ő reá bátorítólag hatott s kiragadva magát a főváros zibbasztó légköréből, a Marmák kereskedelmi iskolájából, hol 1851—52-ben működött egy főúri család védszárnyai alatt keresett menedéket, csüggedni indult lelkének vigaszt. Az 1853—54. esztendő gróf Teleky Eduárdnál töltötte Nagy-Somkuton (Szatmármegyében) mint a grófi család házi nevelője. Ő nevelte gróf Teleky Gézát, a volt belügyminisztert, Eduárdot, az idősebb grófot, sőt mivel a francia nyelvet is teljes tökéletességgel tudta, a házi nevelőnő elbocsajtása után a contessenek Gizállának a nevelését is reá bízták.

A grófi család rokonszenvének és szeretetének bizonyosága az a sok kedves emléktárgy, a melyet az öreg ur, mint egy-egy drága ereklyét ma is féltékenyen őriz. Nevelői munkásságának befejezése után Nagybányára ment a román. kath. városi iskolához, hol 1854-ben az I. 1855-ben a II. osztályokat tanította.

Innen aztán gyermekeinek neveltetése céljából ide, Nagyváradra költözött, hol 1856-tól 68-ig a vasárnapi, később a köznapis kereskedelmi iskolát vezette, melyet az akkori helytartó tanács nyilvános joggal felruházva engedélyezett. 1868-ban az elemi iskolában tanított, 1869. okt. 1-től kezdve pedig 30 éven keresztül a községi polgári fiúiskolában a nyelv és történettudományi tanszékét töltötte be mind a mai napig, míg most a nm. vall. és közoktatásügyi m. kir. minisztérium legnagyobb elismerésének és köszönetének kifejezése mellett — saját kérelmére — 1899. július 1-től teljes fizetéssel nyugdíjazta.

Ez egy hosszú szerény, de diszteljes pályának rövid vázlatos története.

A jó Isten gyermekeiben is szépen megáldotta a ma is vidám jókedvű öreg urat. Három fia és három leánya van. Fiainak egyike Béla, hadbíró őrnagy Székes-Fejérvárott; Pál ügyvéd Margitán; Sándor uradalmi jószágigazgató Pestmegyében; leányai közül Gizella közs. tanítónő, Réz Mihály iskola felügyelő neje; másik két leánya Matild és Karolin közs. tanítónő otthon van.

Ritka az ma már, midőn valaki egy közpályán, különösen a nehéz tanítói pályán 50 évet tölt. Nagy lélek, nagy akaraterő és óriási

türelem az, melyek erre egyes kiváló egyéneket praedestinálnak.

A generációknak az a hosszú sora, melyet egy félszázad óta nevelt, kartársainak az az önzetlen szeretete, a melylyel mindig körül övezve volt s tiszta lelkiismeretének megnyugtató szava bizonyára mind-mind olyan jutalmak, a melyek nemes lelkét fölemelő érzéssel tölthetik el. Mi is kívánjuk, hogy érezze még soká ezeket a jóleső érzelmeket, élvezze hosszú időközön keresztül a megérdemelt nyugalom boldog óráit a jól végzett munka boldogító öntudatában.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi múzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért, Más időben 50 kr.

Július 9. A 48-as Népkör házias táncvizigalma a Karger féle nyári mulatóban.

* **Templomszentelési ünnepélyek.** Ma, vasárnap, Sárós Boldogasszony napján két helyen is lesz templomszentelési ünnep. A nagyváradai I. sz. székesegyház templomszentelésének évfordulóján ma d. e. 9 órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd lesz. — Ugyancsak ma ünnepélyes istentisztelet lesz a rontói Árpádkori kápolnában, a mely a malom és a Püspökfürdőhöz vezető út mellett van. Ebben az érdekes, történelmi becsü kápolnában korábban évenként megtartották Sárós-Boldogasszony napján a templomszentelési ünnepet s ez ősi szokást eleveníti fel *Lencsés* János p.-szent-mártoni plebános. Ma délelőtt a kápolnában *Bunyitay* Vincze kanonok miséznek és *Köpös* József segédlelkész prédikál.

* **Albírói kinevezés.** Ő Felsője dr. *Dorgó* Gábor kolozsvári törvényszéki aljegyzőt a nagyváradai kir. törvényszékhez albiróvá kinevezte.

* **A Vilmos-huszárezred áthelyezése Debreczenbe.** Debreczen város északi részén, a hadházi ut mentén tudvalevőleg egy új kolosszális lovassági laktanyát emeltek a város, melynek építése immár gyorsan közeledik a befejezéshez. Mikor az építést megkezdették, híre járt, hogy az új kaszárnyát a jelenleg Budapesten

állomásozó 16-ik huszárezred foglalja el, melynek legénységét tudvalevőleg Debreczenből és környékéből sorozzák. Mint azonban Debreczenbe érkezett bizalmas értesítések alapján megírhatjuk, — az új kaszárnyában nem a 16-os huszárokat, hanem a jelenleg Nagyváradon állomásozó *Vilmos huszár-ezredet* helyezik. Az áthelyezés valószínűleg még ez év folyamán, október vagy november hónapban fog megtörténni, amikor az egész ezred beköltözik az új kaszárnyába.

* **Főszolgabírói beigtatás.** A margittai új főszolgabíró *Nyisztor* Alajos ma foglalja el hivatalát. Ez alkalomból a járás összes közigazgatási tisztviselői Margittára gyűlnek össze tisztelegni az új járás-főnökkel.

* **Névváltoztatás.** Politzer Dávid Mózes kismarjai segédjegyző vezetéknévét »Pogány«-ra változtatta.

* **A fertőző betegségek apadása.** Junius első felében és május hónapban a fertőző betegségek tömegesebben fordultak elő Nagyváradon. Dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos jelentése örvendetes adatokat tartalmaz a fertőző betegségek csökkenésére vonatkozólag junius hó 15-től 30-ig. A fél hónapban vörheny betegedés, a junius első felében maradt 5 betegen kívül, 4 újabb eset fordult elő; meggyógyult 3, ápolás alatt maradt 6. Kanyaró beteg maradt junius 1-ső feléről 20, újabban megbetegedett 35, meghalt 1, Meggyógyult 19, ápolás alatt maradt 15. Roncsoló toroklob junius második felében 2 fordult elő, meghalt 1, ápolás alatt maradt 1. Hasi hagymáz volt 1 régi és 1 új eset, gyógyult 1, ápolás alatt maradt 1. Hókhurut csak 7 régi esettel volt, meggyógyult 5, ápolás alatt maradt 2 beteg.

* **Orvosi-kör orvos nélkül.** A közegészségügyről szóló törvény világosan kimondja, hogy a körorvos a kör területén levő községek valamelyikében köteles lakni. Csakhogy az eddigi protekciós aerában sokszor túlnéztek a törvényen, ha kortesszolgálatok jutalmazásáról volt szó. A peczeszentmártoni orvosi körben is csak névleg van évek óta orvos, mert a körorvos benn lakik Nagyváradon. Pecze-Szőllős községe nagy költséggel megfelelő orvosi lakot építtetett. Biharmegye közigazgatási bizottsága ezelőtt fél évvel már elrendelte, hogy a körorvos Pecze-Szőllőse költözzék, de felebezés folytán a kérdés megrekedt a miniszter

tésur kitagadja s minden jószágát a fiatal urfira hagyja.

— Igen ha lehetne . . .

Egyszerre vége lett a tere-ferének. Minden szem a kanyarulat felé fordult, ahonnan hosszú kocsisor jött elő. A templom előtt megállapodott s a násznép bevonult az egyházba.

Az oltár előtt állottak.

Mindenki a szép menyasszonyt nézte. A virágokkal és koszoru füzérekkel pazarul felékesített templomban, úgy állt az oltár előtt, mint egy angyal. Hófehér ruhában a mennyasszonyi fátyol alatt, még szebb volt, mint valaha.

— Nézze csak — susog egy anyóka — máskor milyen csipkés szokott lenni rajta a ruha, most meg nincs rajta egy fia sem.

A nap is kíváncsian küldi be sugarait az ablak üvegen keresztül s azok lopva suhannak át a sűrű fátyolon és ingerkedve játszanak a kis Csipkerózsza halvány arcán.

Egyszerre mozgolódás támadt.

Az ősz plebános megjelenik az oltár előtt.

Mielőtt az egyházi szertartást megkezdendő szép kis beszédet intéz az ifju párhoz. A házasságot hajóhoz hasonlítja, a melyen keresztül eveznek az élet tengerén; világító torony, mely m gvilágítja közösen befutott utjokat.

A kis Annuska mindig nyugtalanabb lesz. Idegesen reszket, ajkai rendetlenül rángatóznak, s ügylászik mintha visszaakarna magába folytani valamit.

Az Isten szolgálja bevégezve beszédét, megakarja kezdeni a szertartást.

Annuska nem bírta magát tovább tartóztatni. Előtortek elfojtott könnyei s zokogva esett le az ősz lelkész lábaihoz:

— Tisztelendő url nem, nem. Én nem akarok Tihanyinak felesége lenni!

* * *

Nyomasztó csend honol a Verebélyek ősi kastélyában.

A kis Csipke rózsza nagy beteg.

A templomban történtek óta nem birt magához jönni. Nagy lázban fekszik és értelem nélküli szavakat rebegnek ajkai. Értelem nélküli a környezetnek, mert nem bírja kivenni belőle az összefüggést: a ki pedig megértené az nincs jelen. És ha jelen lenne, nem lenne neki ez a lázas beszéd egyéb, mint egy betegnek, ki hűségének áldozatja, a legedesebb szerelmi vallomása.

Két orvos s az öreg Verebély állnak az ágya körül. Az orvosok szerint most kell eldölni a beteg sorsának. Szivszorongva lesik minden mozdulatát. Annuska erőltlenül hánykolódik ágyában s ajkai zavaros szavakat mormolnak.

Kinn nagy szélvész dül. A fák recsegnek a szél nagy erejével szemben, mely sivitva rohan keresztül lombjaik között. Benn néma csend, melyet olykor zavar meg a fali óra ütése.

Az egyik orvos aggódva nézi óráját.

— Már fél 12. A vonat rég megjött s ő még most sincs itt.

A szél tovább sivit. A tudomány emberei

tehetetlenül állanak a beteg körül s az öreg Verebélynek fájdalmasan kérő tekintete előtt lesütik szemüket.

Egyszerre a kis Csipkerózsza felemelkedik.

Gépszerűen nyul hálószekekrénye fiókjába s egy aszott, egészen összeszáradt Margit-virágot vesz elő. Lázasan csókolgatja. Ajkai mozognak s alig lehet érteni a mint mondja: . . . Szt. eskü . . . szerelem . . . Margit-virág . . . Béla . . .

Kinn koesi zöreje hallatszik.

Erre az egyik orvos észrevétlenül kilopózik. Nemsokára bejön másodmagával, félénken vezetve be a remegő és sápadt — Latzkó Bélát. Néma csendben vezeti az ágyhoz.

Pár pillanat múlva tekintetük találkozik s Annuska egy kiáltással, a melyben több része volt a boldogságnak, mint az örvendetes meglepetésnek, elájult.

Az orvos meglegedetten dörzsölgette kezét. — — — — —

Másnap az öreg Verebély szobájába bezárkózva beszélgetett az orvossal. Régen beszélgethettek már.

— Na nem bánom! — szólt az öreg. Legyen meg az akaratom. Látom olyan bolondok, hogy az egyik majd belehalt. Különben az anyja is olyan volt. Kutya lánya! Eh különben mind ilyen bolond a fiatalok.

— És a kis Csipkerózsza mire 18 éves lett, Latzkó Béla karján ment ugyanazon ősz lelkész elébe.

riumban. Tegnap a pecze-szöllősi lakosok megbízásából egy küldöttség járt dr. *Popovics* György megyei főorvosnál s kérte, hogy hathatós befolyását érvényesítse az irányban, miszerint a körorvos végre-valahára kiköltözék Pecze-Szöllőstre. A főorvos a legelőzékenyebben fogadta a küldöttséget s biztosította, hogy tőle telhetőleg mindent elkövet a botrányos, törvénytelen állapot megszüntetésére. A visszahelyezésnek annál inkább nem áll semmi útjában, mert Pecze-Szöllősen kifogástalan orvosi lak áll rendelkezésre s így az eddigi kibuvó elesik.

* **Diszes temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra *Nátafalussy* Kornél tankerületi főgazgató nővérét, néhai *Beskó* Jánosné, szül. *Nátafalussy* Irma hült tetemeit. A gyászszertartást *Széchenyi* Jenő kanonok végezte *Köpös* József, *Pák* Emil káplánok és növendék papok segédletével. A gyászszertartás végeztével a temetkezési intézet dísz testőrjei fölverték a megboldogult masszív érczkoporsóját és a négyes fogatu üveges gyászkocsira helyezték s megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, hol átadták az anyaföldnek a megboldogult drága hamvait.

A temetésen jelen voltak: dr. Laurán Ágoston püspöki helynök, dr. Bulyovszky József, Rádl Ödön, Vulkán József, Bozóky Alajos, Krüger Viktor, Kutonovits Sándor, dr. Kornstein Lajos, Potássy János, Szőke Ferencz, Kappel György, Petry Gyula, Cséplő Péter, Akácsi Norbert, Laday Kázmér, Kékus Vidor, Kertész Miksa, Ponty Kelemen, Kolozsavary Béla, Károlyi Irén, Smetka Ödön stb.

A koszorus kocsin a következő koszorúk voltak elhelyezve:

Jó nejeinek — Jani. — Szeretettel — Kornél. — Felejthetetlen kedves Irmánknak — Lujza és Etelka. — Irma néneinek — Géza. — Tisztelettel jelölül — özv. Kolozsavary Sándorné. — Krüger Viktor — részvéte jelölül. — A Novák-család — áldott emlékü nagynénjöknek. — Utolsó üdvözlötül — Nátafalussy Béláné. — Felejthetetlen jó Irma néneinek — Erzsike és Pista. — Öszinte részvéttük jelölül — a nagyváradai Premontrei tanárok. — Tisztelettel jelölül — Fülöp Lajos és Etelka. — Szeretett rokonoknak — a Prokop-család.

A díszes, impozáns temetést Weiszlovits Adolf és fia végezte a legnagyobb rendbe.

* **Kinevezés.** A Nagykárolyba kinevezett Jugán Gusztáv pénzügyi számellenőr helyébe a m. kir. pénzügyminiszter *Hubert* Ferenczet nevezte ki.

* **A Városliget rendezése.** A városi mérnöki hivatal már korábban elkészítette a Városliget rendezésének tervezetét, mely szerint a Nagyhidtól széles kocsis és gyalogut építtetnék s azonkívül parkiroznák a ligetet. A tóba zsílipen engednék be a vizet s a liget alsó végén ismét kibocsátanák vissza a Körözsbé. A virágágyakon kívül öt játszótér és kanyargó sétautak lennének. A munkálatot fokozatosan, több éven át vinnék keresztül. A költség 5200 forint lenne egyelőre. A terv felett holnap, hétfőn d. u. 3 órakor tanácskozik a szépészeti és közlekedési szakbizottság. Most már könnyű folytatni a rendezést, mikor a költséges és fáradságos uttörő munka már megvan s egy alkalmas tó van mélyítve.

* **Felvétel a cs. és kir. konzuli akadémiába.** A cs. és kir. konzuli akadémián a jövő tanévvel több 1300 és 1000 forintos alapítványi hely vár betöltésre. A helyekre magyar és osztrák honos ifjak pályázhatnak, akik felvételi vizsgálatot tartoznak tenni. A folyamódásokat a király személyekörül s a közös külügyi miniszteriumhoz kell címezni és pedig szeptember 1-ig. Mellékelti kell honosági-, oltási-, születési- és egészségi bizonyít-

ványt. A feltételek: érettségi bizonyítvány, a német és francia nyelv tudása. A felvételi vizsgálat október elején lesz, még pedig a történelemből, a westfalai békétől az 1878-iki berlini kongresszusig tartó időről, szabad német dolgozat, fordítás németből francziára és viszont. Az okmányokat az akadémia igazgatóságához kell küldeni. Bécs, Favoriten-Strasse, 15. sz.)

* **Doktori felavatás.** Társadalmunknak egyik kedvelt fiatal tagját *Imrik* Gusztáv ügyvédjelöltet tegnap avatták doktorrá a budapesti egyetemen. A nagyváradai latin szertartásu káptalan pedig *Frankó* Endre káptalani főügyész mellé ügyvédjelöltül nevezte ki az új doktort. Gratulálunk.

* **Egy matróna halála.** Öszinte részvétellel értesülünk egy derék matróna haláláról; özv. *Kovács* Lászlóné tegnap délután 6 órakor elhunyt. A gyászoló család a következő jelentést adta ki:

Az Inceze és a spinüsi Kovács családok fájdalomtelt szívvel tudatják, hogy jó rokonuk, özv. spinüsi *Kovács* Lászlóné, szül. bacsonyi és bodosi Inceze Petronellának folyó hó 1-én, délután 6 órakor, életének 88-ik évében, rövid szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. évi július 3-án d. u. 4 órakor fognak Hármás-utca 510. sz. háztól a róm. kath. egyház szertartása szerint az olasz-temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig f. évi július 4-én, reggeli 9 órakor fog a Szt. László templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1899 július 1. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Kelendő.** Folyóiratot indított meg egy collegánk. Kérlek tőle a klubban:

— Hogy kel a lapod?
— Ah, pompásan! Akár a friss kenyér...
— Ah, ugy — kilószámra?!

* **Halál a síneken.** Kuczora János szolnoki vasuti őrt a Nagyvárad felől menő 603-as vonat Szolnoknál elgázolta. A szerencsétlenül járt embert a szó szoros értelemben darabokra szaggatta a rajta átmenő vonat. Péter Pál napján kísérte ki kilencz árvája a temetőbe a szolgálatának áldozatul esett vasuti őrt.

* **Miniszter-valtozások Franciaországban.** Franciaországban nem igen találunk rá példát, hogy egy-egy miniszter hosszú éveken át üljön a bársony székekben, de olyan akárhány van a kinek a minisztersége csak pár hétig tartó pünkösdi királyság volt. Egy statisztikus összeállította a harmadik köztársaság miniszterváltozásait. 1870. szept. 4-től mostanáig az egyes miniszteri tárczák a következőképp változtatták gazdáikat: *A külügyi tárczának* 39 gazdája volt, *Ducazes* herczeg 5 kabinetben viselék azt. *Frey*ccinnel 4-ben; *Hanatau*, *Flourens* és *Ribot* 3-ban. *A földmívelési miniszterium* 1881-ben lett Franciaországban szervezve és azóta 24-en viselték e tárczát: *Viger* 5-ször, *Bourgeois* 3-szor tölték azt be. *A belügyi tárczának* 47 tulajdonosa volt. *A igazságügyének* 40, a tengerészetnek 41 *Jauréguiberry* admirális 4-szer. *Krautz*, *Barbey* és *Lockroy* 3 ízben voltak tengerészeti miniszterek. *A közmunkák tárczája* 42 gazdát cserélt. A gyarmatügyi miniszterium 1893-ban lett szervezve és 7 minisztere volt azóta. *A posta- és távírdó miniszterium* 1879-ben szerveztetett és megszűnéséig vagyis 1887-ig három minisztere volt. *A kultuszminiszterium* 1873 május 18-án szerveztetett, de már 8 nap múlva meglelt szüntette s így csak egy minisztere volt. *A szépművészetek miniszteruma* 1881-ben szerveztetett, de már 1882-ben ezt is megszüntették s ennek is egy minisztere volt. Összesen tehát 38 kabinet 411 miniszterrel volt ezen idő alatt Franciaországban.

Gyufaoldat a levesben.

— Megakarta mérgezni az asszonyát —

A helybeli büntető törvényszék a legközelebb érdekes bűnügyben fog ítélni.

A vádlott egy tizenöt esztendő leány. *Kenyeres* Zsuzsanna, akinek a bűne az, hogy az asszonyát megakarta mérgezni, amennyiben a levesébe gyufát oldott fel. A mérgezési kísérlet azonban nem sikerült, mert az asszony már a második kanál levesen megérezte a tyufa szagot s így megmenekült a haláltól.

Az eset a következő: *Kenyeres* Zsuzsanna cselédleány hosszabb ideig szolgált a p.-sz.-mártoni korecsmárosnéál *Gottfried* Sámuelnéál.

A leány eleinte jól viselte magát, nem volt semmi baja sem asszonyával, később azonban a helyzet megváltozott, a jó viszony megbomlott s az asszony és a cseléd között mindennapos lett a viszály.

A múlt hó közepén történt, hogy *Gottfried* megbetegedett s mivel ő a konyhába kimenni nem tudott, megbizta a cselédleányt, hogy készítsen számára levest.

A leány el is készítette a levest, azonban bizonyára bosszúból a levesbe belefőzött egy csomag foszphoros gyufát, s a levest ugy adta fel *Gottfried*nének.

*Gottfried*né a megmérgezett levesből csak két kanállal evett, azonban ettől is heves gyomorgörcsöt kapott, úgy hogy ennek következtében több napig kellett őriznie a házat.

A vizsgáló bíró előtt a leány azzal védekezett, hogy ő neki nem volt bűnös szándéka, hanem a gyufa csupa véletlenségből került a levesbe, amennyiben az leesett az ablakból.

A törvényszék, dacára a védekezésnek, a leányt tegnap vád alá helyezte, s a legközelebbi napokban megtartják a végtárgyalást is.

A vádlottat a törvényszék előtt *Wawrek* Kálmán dr. fiatal jeles ügyvéd fogja képviselni.

Bokréta ünnepély.

— Az új pénzügyi palotánál. —

Évek hosszú sora óta állandó a panasz Nagyváradon a pénzügyi hivatalok szétszórt elhelyezése miatt. Az egymással szerves kapcsolatban levő pénzügyi hivatalok egyik csoportja a város egyik részén, a másik csoport óriási távolságban, más városrészben van elhelyezve. A feleknek egy napig kellett szaladgálni, míg ügyes-bajos dolgát elvégezhette. A pénzügyi hivatalokra is kellemetlen ez az állapot s ez készítette *Papp* Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgatót, hogy egy pénzügyi palota építését sürgesse, amelyben az összes pénzügyi hivatalokat összpontosítsák.

Az irgalmas rend nagyváradai társházának főnöke, dr. *Wimmer* Julián közreműködése folytán megvalósítva lesz nemsokára a régi óhaj. Az irgalmasrend fő-utczai tágas kertjében már nagyjában kész van a monumentális épület. — A Sztaroveszky-utczai részen egy nagy emeletes épület, valamint a raktárépületek már fedél alatt vannak, míg a fő-utczai két emeletes impozáns főépület fala van készen s csak a tetőzet hiányzik róla.

A hatalmas főépületben a pénzügyigazgatóság s az igazgató lakása, a melléképületben pedig a pénzügyőrség lesz elhelyezve.

Az építés-vállalkozó: ifj. *Rimanóczy* Kálmán jeles fiatal építész tegnap tartotta meg az új palota bokréta-ünnepélyét.

A főépület homlokzata izlésesen fel volt díszítve. Zöld lombból font girlandok között díszlett a magyar korona tartományok egyesített nagy címere, felette Nagyvárad város címere s alatta virágokból ügyesen kirakva az építész monogramja (R. K.) és családi címere; azonkívül hatalmas magyar és a város

színeit jelképező lobogók, a diszítés csucsán pedig nagy zöldfa, megrakva tarka kendőkkel. A melléképületen szintén volt kendőkkel teleaggatott bokréta fa és sok lobogó. Az egész épület körül pedig az állás árboczonok czime-rek és lobogók voltak elhelyezve.

Ifj. *Rimanóczy* Kálmán az összes (210) munkást megvendégelte. Érdekes képett nyújtott a kendők, a virsli, kenyér, sör és bor kiosztása.

Azonkívül mintegy 10—12 tagból álló előkelő közönség jelent meg az építész-vállalkozó szíves meghívására, a kik gazdagon terített pompás uzsonnához ültek, hol lekötelező, kedves szívéllyességgel ifj. *Rimanóczy* Kálmán viruló, bájos neje vitte a háziasszonyi szerepet.

A lakománál megjelent *Kiss* Gy. kőműves pallér s őszinte, keresetlen szavakkal, csinos felköszöntőben éltette ifj. *Rimanóczy* Kálmán építész és bájos nejét; *Veszendi* Imre ács-pallér pedig a vendégeket köszöntötte fel.

A munkások üdvözlése után még több pohárköszöntő volt. Ifj. *Rimanóczy* Kálmán *Füzy* Szaniszló kir. tanácsos, tartományi főnökök és dr. *Wimmer* Julián perjelt éltette; majd később *Papp* Miklós kir. tan., pénzügyigazgatóra üritette poharát. *Papp* Miklós viszont *Füzy* Szaniszlóra és ifj. *Rimanóczyra* emelt poharát stb.

A bokréta ünnepély előtt az összes munkások a homlokzatnál levő állásokra gyűltek, ahol lefényképezték az érdekes csoportot az építés alatt levő palotával együtt.

A diszes palota gyorsan készül s nem-sokára egyik legszebb épülete lesz Nagyváradnak.

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti Társaság ülése.

Nagyvárad mind népszerűbb irodalmi egyesülete, a Petőfi Társaság választmánya tegnapi érdekes ülést tartott. Különösen három pontja kiváló fontossága: a Belényesben rendezendő felolvasó gyűlés, két pályázat kiírása és a Petőfi-ház tárgyában hozott határozat.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Rádl Ödön elnökle mellett ott voltak: *Adorján* Ármán dr., *Bodor* Károly dr., *Láng* József, *Rácz* Mihály, *Sipos* Orbán, *Szombathy* István dr., *Várady* Zsigmond dr. és *Winkler* Lajos.

Elnöki előterjesztések.

Rádl Ödön elnök az ülés megnyitása után jelentést tett a múlt héten rendezett Petőfi-ünnepélyről. A választmány az elért fényes sikerért köszönetet mond az előadó *Endrődi* Sándornak, *Imrik* Péter dr.-nak és *Hegyesi* Mártonnak, valamint a Kereskedelmi Csarnoknak is a terem átengedésért.

Az országos muzeum- és könyvtárbizottság, a pénzügyminiszter adományaként megküldte a Társaságnak az Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képből című munka összes kötetit. Ez adományért a választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Uj tagok.

Ezután három új tagot vettek föl. *Kurländer* Ede drt., Nagyvárad város törv. bizottsági tagját, *Papp* Jánost, a Nagyvárad dolgozó-társát és kedves poétája a leányvilágnak *Buday* János beregböszörményi lelkész. Mind a három ajánlott tagot egyhangulag vették föl a társaság kebelébe.

Adorján Ármán dr. pedig jelentést tett a legutóbbi taggyűjtés eredményéről. Alapítótagokul beléptek: Biharvármegye közönsége 50 frttal, a Biharvármegyei takarékpénztár, *Berger* Dániel és ifj. *Berger* Sámuel 50—50 forinttal. Az eddig beérkezett 49 gyűjtő-ívén pártolótagul

121-en léptek a Társaságba. A taggyűjtőknek és *Adorján* Ármán dr. titkárnak elismerést és köszönetet nyilváníttak.

Elnök még örömmel jelezte, hogy *Bulyovszky* József dr. polgármester Nagyvárad város részéről tekintélyes állandó segélyt helyezett kilátásba.

A belényesi ünnepség.

Elnök bemutatta *Véghső* Gellértnek, a belényesi kaszinó elnökének levelét, a melyben meghívja a Társaságot a nyár folyamára Belényesbe és jelezvén, hogy ugyancsak a Népnevelési egyesület tervez oda kirándulást, javasolja, hogy az együttes kirándulás augusztus első felében lenne megtartandó, mert augusztus második felében Belényes hadgyakorlatok színhelye lesz, a mikor az elszállásolás nehézségekkel járna.

Sipos Orbán jelzi, hogy a tervezett kiránduláson még egy harmadik testület, a tanterületi tanítótestület is mintegy 140—150 taggal fog résztvenni, ha az augusztus vége felé rendeztetnék. — A választmány a meghívást köszönettel veszi tudomásul, a kirándulást augusztus havában megtartani határozza. A kirándulás előkészítésével, rendezésével és a részletes műsor megállapításával *Sipos* Orbán elnöklettel mellett *Mezey* Mihályt, *Adorján* Ármán drt és *Láng* Józsefet bízták meg.

Két pályázat.

Sipos Orbán alelnök egy örvendetes tényt jelent be. *Pály* Antal belényesi születésű szegedi lakos, aki alapító tagja az egyesületnek, száz koronát küldött be annak öröme, hogy a Társaság a szülőhelyén felolvasó ülést készül tartani. Az összeget pályadíjra kéri kitűzni olyan munkára, amely a belényesi ülésen lenne fölolvasható. A választmány az adományt köszönettel fogadta és elhatározta, hogy pályázatot hirdet egy lyrai költeményre és egy rövidebb elbeszélésre vagy rajzra 50—50 korona pályadíjjal. A pályaművek július 25-ig lesznek *Rádl* Ödön elnökhöz beküldendőek. A bírálatat *Bodor* Károly dr., *Imrik* Péter dr. és *Sipos* Orbán bízták meg.

Petőfi-ház Budapesten.

Elnök végül *Endrődi* Sándornak egy indítványát terjesztette elő. Irodalmi ereklyék gyűjtőházát óhajlja létesíteni és e célból szükségesnek tartaná, hogy mozgalom indíttatnék egy Petőfi-ház létesítése iránt. *Márkus* József Budapest fő- és székváros főpolgármestere pártolja az eszmét és késznek nyilatkozott Budapesten a Petőfi-szobor mögött levő kis parkot telekül átengedni. Az eszmét gyűjtés útján kellene létesíteni és ez okból kezdeményezésre van szükség. Indítványozza, hogy a Szigligeti-Társaság tegye meg az első lépést és hívja fel erre a kérdésre a fővárosi érdekeltek körök figyelmét, hogy országos mozgalom indítassék a fölvetett eszme megvalósítása érdekében. — A választmány ehhez hozzájárult; de egyben elhatározta azt is, hogy a maga részéről a Szigligeti-reliquiák gyűjtése körül tovább is buzgókodik; föl hívja a közönséget, lelkészeket, községi jegyzőket, hogy az esetleg kezük ügyébe akadó Szigligeti ereklyéket a Társaság sajtó gyűjteményének juttassák.

Az ülés este 7 órakor ért véget.

Orvosok szakülése. A Biharvármegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi társulat tegnap délután szakülést tartott a jogakadémia épületében, dr. *Konrád* Márk elnökle alatt s számos orvos jelenlétében. Első sorban dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos tartott előadást »Az iskola látogatás betöltése fertőző betegségek esetén». Alapos tudással, nagy gyakorlati tapasztalatok alapján fejtegette a fertőző betegségek terjedését az iskolákban. Kiterjeszkedett arra is, hogy miként lehet és kell összeegyeztetni a tanügyi érdeket a közegészségügy érdekeivel — Utána dr. *Gerő* Sándor a fertőző betegségek kórtanáról tartott szakszerű s az orvosokra különös érdekléssel bíró előadást.

Jóváhagyott alapszabályok. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a belügyminiszter a zentai katolikus gazdasági munkások egyesületének alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

IRODALOM.

Beöthy Ákos könyve. Beöthy Ákos tudvalevőleg egy nagyobb történelem-filozófiai művet ír, mely a magyar história politikai vonatkozásait és tanulságait tartalmazza. Ez a mű, melyet a parlamentből kibuktatott, mindig hazafiasan és mélyen gondolkodó politikus írt, már készen van s ősszel könyvalakban meg is fog jelenni annak első kötete. Az első kötet körülbelül 1820-ig öleli fel a magyar históriát. A mű következő része az újabbkori politikai históriának az előzőhöz hasonló modorban való feldolgozását fogja adni. Beöthy Ákos az első kötet megjelenése után azonnal hozzá fog kezdeni a második rész megírásához, amely az ország históriai-politikai fejlődésének teljes kibontakozásaira vonatkozik.

Igazságszolgáltatás.

Szünet a törvényszéken. A tegnapi napon vette kezdetét a nyári szünet a törvényszéken, amikor is a bírói kar egyrésze megkezdte szabadságát. A törvényszék büntető osztályán hetenkint csak kétszer lesz végtárgyalás. A kir. táblán is megkezdődött a szünet, amelyben a bírók fele megkezdte szabadságát.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: dr. *Imrik* Péter.

- 1678 Ifj. *Gresz* József — *Milován* Simon.
- 1696 A mezőtelegi takarékpénztár czégügye.
- 1701 Kereskedelmi és iparbank Érmihályfalván — czégügye.
- 1706 Dr. *Léderer* Izidor s. t. — *Serbán* Costa s. t.
- 1772 Biharvármegye árvaszéke — *Nagy* József s. t.
- 1790 *Turbucz* Zsigmond — *Csathó* Gizella.
- 1794 Nagyvárad város — *Balogh* Sándor.
- 1805 *Balogh* Jakab — *Vild* János.
- 1821 Az aradgáji munkás hitelszövetkezet czégügye.

Előadó: *Bócz* Géza.

- 1167 *Osztreicher* Sándor csődügyében kiutalványozás.
- 1808 *Popovits* Mária s. t. — *Popovits* Juon.
- 1819 Özv. *Sirián* Tódorné — özv. *Kurta* Irimiené.
- 1755 M. k. kincstár — *Torzs* Kopil Vaszali s. t.
- 1763 *Vesza* Péter hagyatéka.
- 1774 *Onyleza* Tógyer — *Pellan* Nucz.
- 1781 *Puskár* Zsigmond — *Borza* Imre.
- 1782 J. *Nagy* Zsuzsanna hagyatéka.
- 1786 *Spitz* testv. s. t. — *Popovits* Aszentie.
- 1795 *Szokolay* Pálné s. t. hagyatéka.
- 1820. Cz. *Hergott* Antal kérvényi ügye.

Előadó: Dr. *Gedeon* László.

- 2700 *Tóth* Lajos lopás.
- 2773 *Réz* Sándor magánokirat hamisítás.

S P O R T.

Kezdő lövészek versenye. A cél-lövészet kezd már lendületet nyerni városunkban, 1835-ik év óta fennálló lövész-egylet 1848-ik évtől 1858-ik évig tartott szünetelés leszámításával 54 éven át igen sok sikerült lövész-ünnepélyek lefolyását jegyezte fel krónikájában. Az összes sport-nemek közül csaknem a legkiválóbb a lövészet, mert férfias, a bátorság, a lovagiasság feltétlen kelléke, szórakoztató és kevés költséggel hozzá férhető, a fiatalág nélkülözhetetlen ékessége, a mai kor elengedhetlen követelménye.

Hogy kevés költséggel és megfelelő sikerrel lehessen ezen nemes és lovagias sport ösmereteit megszerezni, a Lövészegylet akként intézkedett, hogy az anélkül is csak a melegebb időszakban vasárnap és ünnepnapok délutáni óráiban üzhető sportban, a kezdő lövészek is jutalomban részesüljenek és hogy a lövészetel alaposan megismerkedjenek, — külön díjakat tűzött ki — a »Juniorok« vagy is kezdő lövők részére, nevezetesen:

Minden rendes célövészeti díjosztáskor, — a kezdő lövészek, tekintet nélkül a tett lövések mennyiségére — két díjat nyernek, a mérés alá vehető legjobb mélylövészek után.

Junioroknak addig tartatnak, a míg szegyet, vagy 10 lövésben egy löbárczán 50 kört nem lőnek.

A kezdőlövészek részére már vasárnap július hó 2-án ezen újabb rend életbe lép, tájékoztatásul megemlítetük, miszerint a kezdő lövészek részére 7 darab hátul töltő legjobb rendszerű »Stahl és Werndt« féle fegyverek állanak díjnélkül rendelkezésre, egy löbárcza ára — tíz lövésre töltények és fegyverhasználatával együtt, — egy korona.

Fel tehát a küzdelemre! és úgy »Haladjunk a cél felé.«

Kerékpár-verseny Debreczenben.

A debreczeni kerékpár-egyesület ma tartja meg országos kerékpárversenyét. A verseny iránt általános érdeklődés mutatkozik, mit igazol a nevezések nagy száma s a sok vidéki kerékpár-egyesület részvétele. Tegnapelőtt volt a nevezések záróideje. Neveztek összesen ötvennégyen. A nevezők között van a debreczeni polgári kerékpár-egylet, a temesvári club, az aradi Meteor-club, a nagyváradai kerékpáros-egyesület, a nyiregyházi, a diósgyőri kerékpárosok. A verseny alatt a 39. gyalogezred zenekara játszik. Este a kerékpárosok az »Angol-királynő« éttermében a Magyar testvérek zenéje mellett összejövetelt rendeznek. A versenyre az éjjel Nagyváradról is sok ambiciózus kerékpáros utazott át Debreczenbe, köztük a nagyváradai kerékpár-verseny hőse Barna Tibor is.

TANUGY.

Iskolai értesítők. Mikor a kövér gabnablák keskeny dülő utain a puszták dalosával, a kis pacsirtával versenyt dalolva felvonul az aratók vidám serege, hogy rendekbe vágja és kévékbe kösse Istennek gazdag adományát, az új termést, ebben a kalászlélő időpontban készülnek el a tanárok és diákjaik is az aratásnak egy nem kevésbé nehéz fajtájával, a szellemi aratással. A hasznos ismeretek magvai be vannak raktározva a buksi fejek agysejjei és barázdái közé, az erkölcs, izlés és műérzék oltásai a fiatal lelkek fogékony talajába gondos kézzel elplántálva erős gyökeret vertek és virágzásnak indultak. Az értesítők azok az ellenőrző gazda ági könyvek, melyekben a kis gazdaságok és kertészek szorgalma, képessége és előhaladása bejegyezve van.

Ma már egész halommal hozott a posta szerkesztőségünkbe ilyen értesítőket, melyekben egy-egy tanév eredménye és története terül a szemünk elé. Abban a meggyőződésben, hogy megyénk és a közel vidék nevezetesebb tanintézetek viszonyainak ismertetésével nem végezzünk hiábavaló munkát s a nyilvánosság a szülőknél, közönségnél, sőt az illető tanintézeteknek sem válik ártalmára, sorba fogjuk venni iskoláink eme hivatalos beszámolóit. Szemléket a *prém. r. gymnázium* értesítőjével kezdjük, melyet ezen elismert hírnevű intézet derék és rokonszenves igazgatója *Kotunovics* Sándor állított egybe, az idén is azzal az ügyszeretettel és szakavatottsággal s azzal az erősen hazafias érzéssel, mely ezen értesítő minden rovatából kisugárzik. Különösen örvendünk, hogy az idej értesítőben nem találkozzunk olyan száraz tudományos értekezéssel, melyben egyes szaktanárok szoktak brillirozni s mely tanulók és a közönség színvonalán felülemelkedve rendszeresen olvasatlan marad s voltaképen csak az illető tudományos szakközönség tölteléke volna. Nem az, de a tudomány népszerűsítése, egy-egy alkalmi értekezés a nevelés, a társadalom életé-

kérdései közül, egy-egy irodalmi alkotás, vagy művészeti remek tárgyalása lenne helyén a programértekezések rovatában a sok elvont elmélet pótlásaképp. Az idén szomorú alkalmi cikk foglalta el ezt a helyet az értesítőben: Erzsébet királyné gyászos emlékének szentelve. Az a gyászbeszéd ez, melyet *Novotny* S. Alfonz tanár a gymnázium szept. 17-én tartott gyász-ünnepélyén előadott. A cikk előtt, mint az értesítő díszes melléklete, a megdicsőült királyné szép kivitelű arcképe ékeskedik. Nyilvánosan szerepelt az intézet az okt. 6-iki, márcz. 15-iki és ápril 11-iki orsz. ünnepek alatt. Ez alkalommal játszott műsor pontjai közül közölsé van az értesítőben dr. *Tóth-Szabó* Pál tanár és *Berkovits* Renée tanuló beszédei. Ezenkívül még két matinétt tartott az ifjúsági önképzőkör. Az ifjúság kebelében alakult körök száma az idén a fizikai körrel szaporodott, mely dr. *Károly* Irén agitálása folytán jött létre s igen helyes segéd tényezője a fizika tanításának. A tanári karban az a változás történt, hogy *Strache* Bódog helyére dr. *Tóth-Szabó* Pál jött Kassáról, míg a rajztanári szék két ízben is gazdát cserélt. Az ifjúsági könyvtárak és gyűjtemény nevezetesen szaporodást tüntetnek fel. A gymnázium egyike az ország *legnépesebb* iskoláinak 510 rendes, 36 magántanulóval. Az *érettségi* elég jól ütött ki. Jelesen érett ugyan egy sines a tanulók közül; azonban a 26 jelentkező közül 19 átment. És pedig 9 jól, 10 egyszerűen, 6 javítóra utasítottat s csak egy lett végleg visszavetve 1 esztendőre. Nemzetünk jurátusi műoltára vall, hogy a gymnázium 19 érett tanulója közül 17 a jogi pályára lép. Végül volt az intézetnek egy leány-gymnázistája is habár csak a magántanulók sorában: *Ritók* Emma a jó tollú írónő, ki azonban bár a gyengébb nemhez tartozik, mégis erős konkurrens a nebulóknak. Ezután a jövő tanévre szóló utasítások és a tankönyvek jegyzéke következik, végül a függelékben befejezést nyert a tanári könyvtár czimsorozata.

Beiratások a zeneiskolába. A »Nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete« által fentartott és ének, valamint az összes fuvó-, vonó- és ütő hangszer tanszakokra berendezett nyilvános zeneiskolába az 1899—900 tanévre a beiratkozások Réz Mihály egyesületi igazgató irodájában (Nagypiacz-tér, polgári fiu-iskola I. emelet, 21. ajtó) f. é. augusztus 30-tól szept. 8-ig naponta d. e. 10—12-ig és délután 3—5 óráig eszközöltetnek. — A zeneiskola minden egyes tanszakon előkészítő I., II. és III. rendes-, továbbá I., II. és III. kiművelési osztályból áll. Tandíjak a rendes osztályoknál: Ének, hegedű és gordonka előkészítő és első osztályban egész évre 20 frt. II. osztályban 25 frt, III. osztályban 30 frt; — zongora és cimbalom tanszakon az előkészítő és első osztályban évi 30 frt, a II. és III. osztályban 40 frt, — fuvóhangszer előkészítő osztályban évi 25 frt, I—III. osztályban 30 frt, — a kiművelési osztályoknál 10—10 frttal több, mint az illető tanszak rendes III-ik osztályánál. — Beírási-díj 2 frt 15 kr. A tandíj 2 részletben fizetendő és pedig az első részlet a beírási díjjal együtt a jelentkezés alkalmával, a második részlet február 1-én. Nagyvárad, 1899. június 22. *Mezey* Mihály, egyesületi elnök. Réz Mihály, egyesületi igazgató.

Figyelmeztetés. Zeneiskolánk igazgatósága intézkedett az iránt, hogy a zeneiskola mindazok részére, kik zenei képésükre az iskolai nagy szünetet is felhasználni akarják, — mint az előző években történt — csekély 2—2 frt havi díj mellett — a jelen évben is rendelkezésre álljon. Ezen szüneti tanfolyam 2 óra — július és augusztusra — terjed, s czélja hogy zeneiskolánk növendékei az eddig tanult zeneismeretben erősödjének s azok, kik a jövő tanévre mint kezdők beiratkozni szándékoznak, a szünetét jól felhasználva a kezdő nehézségeit leküzdhessek s reájuk nézve a jövő tanév minél eredményesebb legyen. Mint az egész tanévi, úgy e szüneti tanfolyamon is a növendékek 3—5 tanulókból álló csoportokra osztva, hetenkint háromszor részesülnek oktatásban. Midőn az igazgatóság ezen intézkedéseiről a t. szülőket értesíteni szerencsém van, tisztelettel kérem, hogy amennyiben gyerme-

keiket a szüneti tanfolyamra beírni óhajlják, az iránt alulírottat, esetleg a zeneiskolánál működő tanár: *Bátky* Endre, *Herncsirek* István, *Molnár* Károly és *Vomácska* József urakat értesíteni méltóztassanak. Minden egyéb felvilágosítással alulírott készséggel szolgál. Réz Mihály, igazgató.

MULATSÁG.

A 48-as Népkör nyári mulatsága.

A nagyváradai 48-as Népkör nyári tánczestélye saját könyvtára javára és a kör szükségének fedezésére f. hó 9-én fog megtartani a Karger Sándor-féle nyári mulató helyiségben, melyre a meghívók már széthordattak. — Ugyanazért tisztelettel felkéretnek azon mulatság kedvelő polgár urak, kik a mulatságon részt venni óhajtanak és ez ideig tévedésből meghívót nem kaptak, sziveskedjenek a kör helyiségében jelentkezni, ahol a meghívók a mulatság megtartásáig fognak kiszolgáltattani, melyre ez alkalommal is felhívja a mulatni szerelők flyelmét a rendezőség.

Az iparos ifjúság nyári mulatsága.

A nagyváradai iparos ifjúság önképző egylete tegnap, szombaton este tartotta meg a Rhédey-kerti lövölde helyiségében idej nyári táncmulatságát. A szépen sikerült julialist igen érdekes program fűszerezte, melyből különösen kivált *Abella* Mihály szavalata, aki Gyulai Pál »Pókayné« cz. balladáját adta elő igen ügyesen. Majd *Varga* Gyula »Petőfi szobránál«, *Pósa* Lajos ezen legújabb költeményét adta elő nagy hatással. Utána egy igen sikerült és élvezetes kettős ének következett: *Varga* Gyula és *Kabdebo* Ernő énekeltek a »Szökött katonából« egy igen gyönyörű dalt, mély érzéssel. Végül tréfás tombola játék következett, mely nagy derűtséget keltett a jelenlevőkben. Szünet közben az ifjúsági dalárda adott elő több sikerült népdalt, igen szépen. A jól sikerült mulatság a késő hajnali órákban ért véget.

Jelen voltak:

Asszonyok: Báss Jánosné, Kovács Béláné, Szabó Antalné, Horváth Józsefné, Demeter Jánosné, Szóják Sándorné, Keresztesy Józsefné, Farkas Lajosné, Tivadar Mihályné, Özv. Nemes Mihályné, Szűcs Ferenczné, Lányi Gyuláné, Holláty Józsefné, Polmann Miklósné, Koch Károlyné, Víz Ferenczné, Rákóczi Józsefné, Cser Jánosné, Oláh Ferenczné, Demján Jánosné, Major Józsefné, Bodnár Jánosné, Schulte Péterné, Özv. Kupa Mihályné stb. stb.

Leányok: Pántya Ilonka, Báss Vilma, Madarász Erzsike, Szabó Juliska, Horváth Róza, Szóják Juliska, Keresztesy Mariska, Farkas nővérek, Zakar Róza, Nemes Mariska, Szűcs Irma, Lányi Ilonka, Lévy Etelka, Polmann Mariska, Mátér nővérek, Rechendor nővérek, Nagy Giza, Víz Róza, Betnyák Margit, Goldstein Vilma, Rákóczi Piroška, Valtner Blanka, Cser Róza, Oláh Mariska, Demján Juliska, Major Etelka, Horváth Piroška, Holláty Irma, Ertsey Mariska, Kovács Etelka, Bodnár nővérek, Nagy Jolán, Szegcs Erzsike, Kupa Mariska, Kurcz nővérek, Kiss nővérek stb. stb.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. *Piroška és a farkas.*

este *Gyurkovics lányck.*

Hétfő: *Bölcs Nánán.* Ujházi Ede I. vf.

Kedd: *Crampton mester.* Ujházi Ede II. vf.

Szerda: *Bibliás ember.*

Csütörtök: *Sevillai borbély.* Ujházi E. III. vf.

Péntek: *Bünös.* Ujházi Ede IV. vf.

Szombat: *Fatinitza.*

d. u. *Széklihoz lánczolt király-*

kisasszony.

Vasárnap este: *Toloncz.*

Vendégszereplés Nagyváradon. Ujházy Edét sikerült a kolozsvári szintársulat igazgatóságának vendégszereplésre megnyerni s ehhez képest a művész négy estén lép föl hétfőtől kezdve — szerda kivételével — egymásután és pedig a következő darabokban: *Bölcs Náthán*, *Crampton mester*, *Sevillai borbély* és *Bünös*, a mely művekben legjobb alkotásait mutatja be a mester. Ez előadásokra máától fogva készséggel fogad előjegyzést a jegypénztár. Ezen kívül még több vendégszereplés is lesz a nyáron a nagyvárad színházban. Így *Fenyvesi Emil*, a Vigszínház tagja, majd utána szintén a Vigszínház tagja, *Góth Sándor* s végül *Bilkei Irén*, a Magyar Színház tagja fognak vendégszereplni, ez utóbbi szerződési czélból.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: Neidegg, fordította: Szirtes. 45

A szép asszonynak, ki oly kiseden tekintett körül, mindenki szívesen nyújtotta át töményszemecskéjét és a szives adomány üdítően hatott Ádára, bármennyire nyárspolgáriásoknak találta is az adományozókat. Elég ravasz volt, hogy érzelmeit el ne árulja. Különbösen nemsokára egészen türethetőnek találta a légkört, melyben mindenki őt csodálta, s végre bevallotta magának, hogy rövid ideig csak kibírja itt az ember.

Mindnyáját azonban nem tudta elbájosolni, legkevésbé plebános sógorát, ki igen szigorú, önmegtartózkodásra hajlandó ember volt. Figyelemmel kísérte volt ányját és hosszabb beszélgetés után fejét csóválva távozott. Társalgási termék természetesen nem voltak az iskolaépületben. Tetszett vagy nem tetszett tehát, a vendégeknek ki kellett tartaniok a kávé asztal mellett. Csak néhány férfi ment ki a kertbe friss levegőt színi. Köztük volt Ganermann plebános, a ki bátyját, a tanítót, magával vitte s éles szavakban kelt ki az ifjú ségorasszony ellen.

Ganermann József szelíden és elnézőleg mindent előkeresett, a mit mentésére mondani lehetett. Sokkal tovább élt dús gazdag házban, hogysem ne tudta volna megérteni, hogy a hirtelenül idegen világban helyezett asszonyka miért nem tud az új körülményekkel megbékülni. Ezt iparkodott paptestvérenek megmagyarázni, ki azonban a mentegető szavakkal szemben meglehetősen érzéketlennek mutatta magát.

— Igazán, azt hinné az ember, hogy hercegi vérből származik, — jegyzé meg bosszusan, — pedig sokan vannak, a kik atyját még mint szegény legényt ismerték. Ha arra gondolok, mily egyszerű és igénytelen a jószágos grófnő Aggstettenben, teljesen elvesztem türelmemet a ségorasszonnyal szemben.

— Olyan asszony, mint a mi grófnőnk, kevés van.

— De annyira fenhéjazónak mégsem kellene Ádának lennie. Be fogja őt Ferencz Aggstettenben mutatni?

— Az a szándéka.

Vallásosság tekintetében is vehetne ott példát Áda asszony; ugy látom, Istennel nem sokat törődik. Érthetetlen, hogy mit csinált Ferencz.

— Vérében van a hiba. Élénk képzelete sokszor csalódásba ejti, midőn egyesekről ítélletet kell magának alkotnia; ha pedig a szerelem is közbelép, a végtelenig fokozódik káprázata... De tudod, mik vagyunk mi? — szakítá félbe önmagát; — két balga öreg. Pálczát akarunk törni egy gyermek fölött, kinek jelleme csak most fog kifejlődni, kit jóformán nem is ösmernünk. Enyhén kell itélnünk, igen enyhén, különben könnyen megeshetik, hogy saját hibáinkról megfélemedezünk, midőn másokat rostálgatunk.

* * *

Ugyanazon este, miután az ifjú pár nyugalomra tért, Márta könnyező szemmel lépett bátyjához a tanítóhoz.

— Ez az Áda sehogysem tetszik nekem, — panaszkodék. — Egyrészt örültem, hogy a kávé után azonnal elment a doktornéval és csak estebédre mutatkozott ismét, de szebb lett volna mégis, ha legalább ajánlkozott volna, hogy segíteni fog nekem a konyha körül; láthatta, hogy sok dolgom van. József nevetve megismogatta nénjének munkás kezét:

— Azt nem kellett volna várnod, jó Márta. Azt ő nem szokta és saját háztartásában sem lesz rá szüksége. Értsd meg, öreg néni, ő magasan áll fölöttünk, ép úgy mint Ferencz. És Isten segítségével Ferencz még sokkal magasabbra emelkedik.

— De barátságos szava csak lehetne hozzá, urának nénjéhez.

— Megjön az is lassan-lassan. Csak ne légy tulságos érzékeny, Márta. Ne hidd, hogy az a szegény teremtés pár nap alatt elhagyhatná régi szokásait és a mieinkbe hirtelen beletalálhatná magát, hogy pár óra alatt mindnyájunkat megszerethetne. Jó lesz minden, csak idő kell hozzá.

Látszólag nagy bizodalommal mondta ezeket, de szívében maga is kételkedett. Mégis aggasztó, hogy legközelebbi rokonaihoz oly hideg, — vallá be sóhajva önmagának.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénsavtartalmánál fogva, specíficus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

Püspökök eskü letétele.

Bécs, július 1. (Saját tud. távirata.) Goldis József aradi gör. keleti és Sevlis Mitrofan karloczei g. kel. szerb püspökök ma Ő Felsége előtt Schönbrunnban le-

tették az esküt. *Wlassics* Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter és *Széchenyi* Gyula gr. zászlós ur jelen voltak. Az eskümintát *Vértessy* miniszteri tanácsos olvasta fel.

Radó Kálmán †.

Budapest, jul. 1. (Saj. tud. táv.) *Radó* Kálmán ma Karlsbadban szívszélhüdesben meghalt.

A belgiumi események.

Brüsszel, július 1. A polgármester falragaszokon közzé teszi, hogy tekintettel a kormánynak a képviselőházban ma tett nyilatkozataira visszavonja a tegnapi intézkedését, melylyel a csoportosulásokat eltiltotta. Több szocialista és haladó párti képviselő a képviselőház elnökségéhez indítványt nyújtott be, mely a választói jognak a nép által kívánt revízióját illetőleg plebiszcitumot követ el. A *Petit Bleu* azt írja, hogy a kormány kapitulált. A *Journal de Peuple*, mely gyászkerettel jelent meg, arra szorítkozik, hogy közli a kormány mai nyilatkozatait.

Brüsszel, jul. 1. (Saj. tud. táv.) Van der *Peerboom*, hir szerint, beadta lemondását. Néhány lap közli, hogy tegnap reggel, amidőn a templomba ment, több munkás megtámadta s az egyik az arczába ütött. A hangulat különben csendesebb.

Budapest, július 1. (Saj. tud. táv.) Rennesből távirják, hogy a kormány teljesen kijátszotta Dreyfus megérkezésénél az összesereglett újságírókat, akik pedig már napok óta megszállva tartották a pályaudvar és a börtön környékét. A rennesi pályaudvaron félrevezetésül szigorú intézkedéseket tettek s a rendőrség elzárta az egész pályaudvart. Mindenki itt leste a vonatot, míg ezalatt a vonat tíz kilométerre Rennestől megállott s Dreyfust kocsin, minden feltűnés nélkül nyugodtan bezállították a börtönbe. A börtön előtt az utcát azonnal elzárták. Akik látták Dreyfust, azt beszélnek, hogy megöregedett, nagyon fáradt és meghiúsult volt. Lorientben, borzasztó viharban, nagy nehézségekkel szállott partra. Francia földre léptekor kezével eltakarta az arczát és sirt.

Budapest, július 1. (Saj. tud. táv.) Rennesi táviratok szerint mikor a Dreyfust hozó kocsin a börtön elé megérkezett, egy perczig látta a tömeg. Haja ősz, szakála vörösses, tartása egyenes; nem látszik betegnek. Fél 9 órakor felesége Ravetnéval meglátogatta. A találkozás meghiúsult volt.

Dreyfus megérkezése.

Rennes, jul. 1. Hire jár, hogy *Viguié*, a közbiztonsági szolgálat igazgatója, Rennesből eltávozott és Lorientbe ment, hol Dreyfust átveszi és reggel két óra felé Rennesbe hozza.

Rennes, jul. 1. Dreyfus ma reggel 6 órakor ideérkezett.

Rennes, jul. 1. Dreyfust Quiberonban szállították partra, honnét vasuton utazott a Rennestől 12 kilométernyire fekvő Bruz községbe és azután kocsin Rennesbe hozták. Az *Ile-et-Vilaine* megye prefektusa, *Viguié*, a közbiztonsági szolgálat igazgatója és egy rendőrfelügyelő kísérték Dreyfust. Semmiféle tüntetés nem volt, bár a kíváncsiak nagy tömege volt jelen a megérkezésnél. Egy hang sem hallatszott.

NAGYVARADI SZINKOR.

Evadérlet 61. szám.
(Páratlan sz.)

Kisbérlet 61. szám.
(Páratlan sz.)

Ma vasárnap, 1899. július 2-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

Piroska és a farkas,

vagy:

a villám király leánya.

Bohózatos tündérrege, dalokkal és táncszal 7
képben. Irta: Komor Gyula.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal.

A Gyurkovics lányok.

Eletkép 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferencz
Rendező: (Follinus Aurél.)

SZEMÉLYEK:

Gyurkovicsné	---	Laczkó Aranka
Katalin,	---	Vásárhelyi V.
Sára,	---	Komlósi Emma
Ella,	---	Miklósi M.
Miczi,	leányai	Turehányi O.
Terka,	---	Fehérvári Maresa.
Liza,	---	Miklósi Mariska.
Klári,	---	Lengyel Klári.
Radványi ezredes	---	Tompa K.
Radványi Gida	---	Iványi A.
Horkay Feri	---	Bónis Lajos.
Sándorffy, főhadnagy	---	Bihari Ákos
Semessey	---	Vágó Béla.
Kemény Tóni	---	Heltai N.
Jankó, inas	---	Leőveji Leó.
Czigány primás	---	Vank I.

Helyárrak: Alsó pátholy 4 forint, felső pátholy
8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig
80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első
emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár
földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a föld-
szinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal
karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap hétfőn, 1899. július 3-án

UJHÁZI EDE első vendég, ölléptével:

BÖLCS NÁTHÁN.

Dramai költemény 5 felvonásban. Irta: Lessing E.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Legujabb

látványosság

KAMARA OBSZKURA

vagy a

sötét kamara titkai

Nagy-piacz-téren.

Élőképeket mutat természetben s
minden titkot felfedez. Látható minden,
ami csak a természetben előfordul: em-
berek, kocsik, lovak, bevásárlók stb.

Legnagyobb vívmány a mai korban;
fejedelmek, hercegek, grófok előtt be-
mutatva, és azok a legnagyobb elragad-
tatással nyilatkoztak felőle.

Az ezredéves kiállításán először lát-
ható volt 50 kr.-ért. Itt leszállított ár
mellett csakis 5 kr.

Ezen látványosság csakis napfelkel-
tétől naplementéig látható.

Becsés pártfogásért esedez.

Balog János,

tulajdonos.

189. 2—2.

Gépez,

ki szakmáját tökéletesen érti,
a cséplési idényre állást keres.

Jó bizonyítványokkal
rendelkezik.

Ajánlatot elfogad Nagyvárad,
Halász-utca 590. sz. a. la-
kásán

Cseke Imre,

gépész.

(187.) 2—3.

Eladó ház.

Nagy-Teleky-utca 525. b. szám alatt,
a református templommal szemben levő
ujjonnan épült 15 évig adómentes, par-
kozott udvarral s körülkerített berendezett
szép kerttel biró 5 szobából, fürdő-szo-
bából s mellékhelyiségekből álló

ház eladó 14 ezer frtéért.

Értekezhetni Békésy János tanító
urnál. Nagy-Teleky-utca, Községi iskolai
épület emeletén.

(182.) 3—3.

Uj központi bazár megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni hogy
Nagyváradon, Olasz, Fő-utca Grunwald-ház (volt Liebl Gy.
üzlethelyiségében) egy a mai kornak megfelelő

gyermekjáték és norinbegi áru-bazárt

nyitottam.

Igyekeztem az, hogy minden kívánalomnak pontosan megfeleljek.
Midőn ezt becses tudomására hozom, pontos, gyors s lelkissmeretes ki-
szolgálásról biztosítom.

Becsés megrendelését kérve, maradok

kiváló tisztelettel

A „Központi Bazár“ tulajdonosa.

Legolesobb bevásárlási forrás!

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBA-FESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél
és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes,

firnisz butor és kocsi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO

ecsetek

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár **szoba-padló**
lackokban. 5 féle színben egy **1 kilós doboz** ára **75 kr.**

Árjegyzek kívánatra ingyen!

(167.) 11—50

Legolesobb bevásárlás!